

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Mezinárodní vědecká konference

Mírové smlouvy v kontextu geopolitiky 20. a 21. století

(Bratislava 9. až 11. září 2010)

Ladislav Vojáček*

Ve dnech 9. až 11. září 2010 se v Bratislavě v prostorách Fakulty práva Panevropské vysoké školy (bývalé Bratislavské vysoké školy práva) konala mezinárodní vědecká konference *Mírové smlouvy v kontextu geopolitiky 20. a 21. století*, která navázala na podobně tematicky zaměřená setkání odborníků, která se nedávno uskutečnila v Nových Zámcích a v Praze. Hlavním organizátorem konference byla Panevropská vysoká škola a jako spoluorganizátor se na ní podílela i Katedra dějin státu a práva naší fakulty. Gesci nad ní přijal místopředseda slovenské vlády pro menšiny, vysokoškolský pedagog a bývalý československý velvyslanec v Maďarsku doc. PhDr. Rudolf Chmel, DrSc. Konference se zúčastnili přední politologové, historici a právní historici, věnující se mezinárodním vztahům a novější obecné a právní historii.

Na čtvrtčním úvodním společenském setkání účastníky konference pozdravili hlavní organizátor prof. JUDr. Jozef Klimko, DrSc., gestor R. Chmel a rektor Panevropské vysoké školy prof. JUDr. Ján Svák, CSc. Společenskou část konference ve čtvrtek v podvečer do-

plnila ochutnávka vín u známého slovenského vinaře Miroslava Duda v Modre.

Vlastní jednání se koncentrovalo do pátečního plenárního zasedání, zahájeného krátkým úvodním slovem dr. Jána Čarnogurského, a sobotního programu uspořádaného do čtyř sekcí. Zatímco v pátek vesměs zazněly příspěvky věnované komplexním problémům mírových jednání po obou světových válkách a v rámci toho především trianonské mírové smlouvě, dalším osudům československo(slovensko)-maďarské hranice a minulosti, přítomnosti a budoucnosti slovensko-maďarských vztahů, zasazených do evropských souvislostí, do sekcí organizátoři začlenili příspěvky zaměřené na dílčí otázky. Celé jednání moderoval prof. Jozef Klimko.

Tematicky se páteční jednání rozčlenilo do čtyř v podstatě chronologicky navazujících okruhů problémů, podle nichž organizátoři uspořádali vystoupení na plenárním zasedání a vymezili sekce.

První referát tematického okruhu *Versailleský mírový systém – naděje a realita* přednesl děkan Univer-

* Prof. JUDr. Ladislav Vojáček, CSc., Katedra dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

zity J. Seleyho v Komárně László Szarka. Jeho vystoupení vhodně zarámovalo celý program, protože poukázal na různé interpretační vzorce událostí spojených s koncem první světové války a výsledky mírových jednání. Slovenské vidění problému pak prezentoval Marián Hronský z ÚPV SAV v Bratislavě. Miroslav Michela z HÚ SAV v Bratislavě zase poukázal na tři různé přístupy, jimiž se maďarská politika pokoušela vyrovnat s novou situací navozenou vojenskou porážkou v roce 1918, personifikované v postavách Mihály Károlyiho, Bély Kuna a Miklóse Horthyho. Právnický pohled na jazyková práva příslušníků národnostních menšin v Československu přidal bývalý rektor Karlovy univerzity v Praze Karel Malý. Druhý problémový okruh (*Konference Velké trojky a pařížská mírová konference – rezultat II. světové války*) přesunul pozornost účastníků na dobu po druhé světové válce. O přípravě mírových jednání, hraničních otázkách a menšinové problematice v rámci něj referovali Jan Kuklík z PF UK v Praze, ředitel HÚ SAV v Bratislavě Slavomír Michálek, Štefan Šutaj ze SVÚ SAV v Košicích a René Petráš z PF UK v Praze. V rámci třetího okruhu (*Helsinská konference jako začátek konce studené války*) vystoupili Ján Čarnogurský z Panevropské vysoké školy, který se soustředil na historickou a současnou reálnou roli KEBS (OEBS), a Heinrich Badura z Europäische Akademie für Lebensforschung, Integration und Zivilgesellschaft. Na ně v podstatě plynule ve čtvrtém okruhu (*Geopolitika střední Evropy na konci 20. a na začátku 21. století*) navázali svými úvahami o velmocenské politice, globalizaci, ekonomické krizi a slábnoucí pozici Evropy Oskar Krejčí z Vysoké školy mezinárodních a veřejných vztahů v Praze a Daniel Šmihula z ÚPV SAV v Bratislavě.

K jednotlivým referátům se rozproutila zajímavá a někdy i poněkud jiskřící diskuse, do níž se zapojili

vedle referujících a moderátora zejména M. Štefanský, B. Fábry, J. Beňa, M. Zemko, M. Pekník a další účastníci.

Druhý den, po dohodě účastníků ne v sekcích, ale opět na společném jednání, zazněly některé další z ohlášených příspěvků (referenti J. Klimko, H. Ostertag a J. Beňa se svých vystoupení vzdali, podobně jako již jednou vystupující R. Petráš, J. Čarnogurský a D. Šmihula, a odevzdají jen jejich písemnou verzi do sborníku). Bohumila Ferenčuhová z HÚ SAV v Bratislavě ve shrnujícím pohledu na politiku velmocí na mírové konferenci ocenila, na rozdíl od mnoha kritiků, jejich přístup k řešení složitých problémů spojených s koncem první světové války a svým vystoupením podnítila diskusi, v níž se střetávaly někdy značně odlišné pohledy. Ladislav Vojáček z Právnické fakulty MU v Brně referoval o širších souvislostech řešení těšínského problému v letech 1918–1920. Dále zazněla vystoupení Valeriána Bystrického z HÚ SAV v Bratislavě o reakci slovenských politiků na podpis Mnichovské dohody, Michala Štefanského z HÚ SAV v Bratislavě o skutečných vojenských výdajích v době studené války a Oskara Krejčího, rozvádějící některé jeho myšlenky z předchozího dne.

Bratislavská konference přinesla řadu zajímavých myšlenek vztahujících se k historii mírových jednání v minulém století a k jejich současné reflexi historiky, politology, politiky i laickou veřejností, ale také k příčinám a důsledkům současné ekonomické krize a znepokojivým perspektivám vývoje euroatlantické civilizace.

Rozšířená znění jednotlivých vystoupení i příspěvky těch, kteří na konferenci nakonec nevystoupili, budou v příštím roce publikovány v konferenčním sborníku.